

STRATEGII SPECIFICE ÎN PREDAREA CUNOȘTINTELOR MUZICALE LA LECȚIA DE EDUCAȚIE MUZICALĂ

SPECIFIC STRATEGIES IN TEACHING MUSIC
AT THE LESSON OF MUSICAL EDUCATION

Viorica CRIȘCIUC,
doctorandă, lector universitar,
Universitatea de Stat **Alecu Russo**, Bălți

This article underlines the problem of didactic strategies from the point of view of Musical Education and its specific features. The author offers a structural model of the strategies related to musical activities and musical knowledge being conceived as a connection between them. Thus we offer a new way of teaching music – new strategies that are based on creativity, a peculiarity of the artistic field.

Reforma învățământului muzical din R. Moldova a declanșat un larg proces de renovare și restructurare a componentelor sistemului educațional, a produs schimbări în domeniul curricular, acestea generând, la rândul lor, schimbări la nivelul celorlalte componente ale sale: obiective, conținut, metodologie, evaluare. În conformitate cu aceasta, au fost alcătuite noi manuale de Educație muzicală, ghiduri metodologice, a fost stabilită o structură a învățământului cu orientare spre standardele învățământului European, precum și un sistem axiologic modern, care se materializează în curricula disciplinară. Cu toate acestea, în pofida transformărilor de structură și conținut, în ultimii 10 ani, în sistemul învățământului muzical general nu s-a produs o reformă deplină a componentei **predare**, aceasta continuând să rămână segmentul cel mai discutabil al învățământului atât în ce privește abordarea științifică, cât și în ce privește realizarea practică. Drept consecință, la nivelul

practicii cotidiene, actul didactic la lecția de Educație muzicală în școală se realizează deseori într-un mod confuz și incoerent, iar profesorii mai consideră că predarea trebuie să se rezume, ca regulă, la expunerea cunoștințelor în cadrul lecției. În același timp, ei invocă anumite inconveniențe cu care se confruntă în activitatea didactică. În special, se referă la lipsa unei **strategii didactice** clare în predare, specifice domeniului artistic.

Modelul tradițional de predare, care are la bază principiul de expunere a cunoștințelor muzicale s-a dovedit a fi insuficient și inadecvat, dat fiind că nu vizează direct finalitățile Educației muzicale - „formarea culturii muzicale ca parte componentă a culturii spirituale”. Iar activitățile de predare sunt proiectate, în special, din perspectiva domeniului academic, nu și din perspectiva celui educat, adică formarea elevului, și nu doar informarea lui. Potrivit exigențelor curriculare, constituentele cunoașterii și asimilării artei

muzicale sunt considerate cunoștințele, capacitățile și atitudinile, acceptate, în această calitate, la toate disciplinele din învățământul preuniversitar. Acțiunea de predare la Educația muzicală solicită abordarea muzicii ca gen specific de artă, astfel reconceptualizarea actului predării în învățământul muzical înaintea respectarea specificului Educației muzicale, precum și necesitatea dezvoltării *capacităților de operare* cu cunoștințele muzicale în diverse activități didactice.

Elaborarea strategiilor didactice valorifică două căi de acțiune:

1) *o cale de acțiune teoretică*, dezvoltată prin integrarea mai multor procedee și metode într-o „metodă de bază”, cu extrapolarea calității acesteia la nivelul unei noi structuri, care asigură creșterea funcționalității pedagogice a activității de predare-învățare-evaluare, pe termen scurt, mediu și lung;

2) *o cale de acțiune practică*, bazată pe stilul educațional al profesorului, care asigură optimizarea noii structuri create, valorificând normele prescriptive ale acesteia, dar și propriile sale resurse de inovație didactică [3, p.80].

După ce criterii se va stabili o strategie didactică? *Elaborarea unei strategii eficiente este în funcție de:* concepția pedagogică (didactică); obiectivele educaționale; natura conținutului; tipul de experiență; principiile / normele, regulile didactice; dotarea didactico-materială a școlii; timpul școlar disponibil [3, p. 82].

Prezența unui sistem de predare bine definit constituie o condiție obligatorie în formarea competențelor muzicale, ce reprezintă un ansamblu funcțional de cunoștințe, capacități, care vor fi valorificate în activitatea educațională. Cunoștințele muzicale trebuie să contribuie, în mod direct, la pătrunderea în imaginea sonoră a operei

muzicale, la perceperea artistică a muzicii. Teoria educației muzicale atestă două categorii de cunoștințe muzicale:

cunoștințe-cheie, fundamentale, care contribuie la crearea unei viziuni generale a artei sunetelor (cum ar fi muzica – fenomen specific al lumii; muzica – mișcare; lucrarea muzicală ca proces; specificul formei muzicale, dramaturgia muzicală etc.); *cunoștințe particulare*, care contribuie la formarea competențelor muzicale și cunoașterea muzicii din interior (cum ar fi sunetul și însușirile sale, relațiile specifice dintre sunete, elementele ritmice, melodice, armonice ale discursului sonor, limbajul muzical cu tot arsenalul de legi specifice muzicii etc.) [1, p. 24].

Ambele categorii de cunoștințe muzicale coexistă și interacționează, subordonându-se una alteia. Prin însușirea cunoștințelor muzicale elevii vor pătrunde în “tainele unui laborator”, unde, prin interacțiuni și legi stricte, sunetele cu cele 4 însușiri – durata, înălțimea, intensitatea, timbrul, – formează limbajul muzical. Apoi ritmul, măsura, melodia, armonia, dinamica, coloristica sonoră, care construiesc imaginea sonoră. În Educația muzicală, asimilarea cunoștințelor muzicale și despre muzică parcurge trei faze: 1) Simțire-trăire; 2) Aplicare practică sub diferite forme (executare, audiție, creație, caracterizare artistică); 3) Conștientizare “teoretică”. Inițial, fenomenul muzical va fi sesizat, trăit pe viu, va fi urmărit (descoperit), în baza lui se vor acumula anumite impresii muzicale, el va fi conștientizat și abia după aceea va fi formulat într-o definiție / regulă și fixat în memorie.

Cunoștințele muzicale se clasifică, la rândul lor, în: *cunoștințe despre muzică*, ce permit cunoașterea ei “din exterior”

(despre stiluri curente artistice, epoci, despre muzică, în general, și locul ei în viața omului etc.); *cunoștințe muzicale* propriu-zise, ce vor duce la cunoașterea muzicii “din interior” (sunetul ca element primar, elementele ritmic, melodic, dinamic, armonic al discursului muzical, melodie-acompaniament, structură, formă etc.). Studiarea pânzei sonore din interior va contribui la cunoașterea limbajului muzical [4, p. 138-139].

Apreciind importanța practică și aplicativă a problemei, menționăm că anumite aspecte ale activității de predare-învățare a cunoștințelor muzicale rămân insuficient cercetate. Actualmente puțin este studiată interdependența dintre strategiile didactice, cunoștințele muzicale și aplicarea lor în activitățile practice la lecție. Educația muzicală are menirea de a deschide elevilor modalitățile generale de pătrundere în tainele muzicii. În primii ani de școală, ei, pe lângă întrebările de tipul: „Ce este muzica?”, „Ce redă / exprimă ea?”, trebuie să cunoască răspunsul și la întrebarea „**Cum** povestește muzica?”.

Investigația noastră a avut ca scop interacțiunea componentelor strategiilor didactice și a activităților muzicale, elementul de coordonare fiind cunoștințele muzicale. Propunem un posibil Model (tabelul 1) de structurare a strategiilor didactice în raport cu activitățile muzicale și cunoștințele muzicale. Elaborarea Modelului a avut la bază două acțiuni esențiale: 1) proiectarea strategiilor didactice; 2) eșalonarea cunoștințelor muzicale conform activităților didactice la lecție.

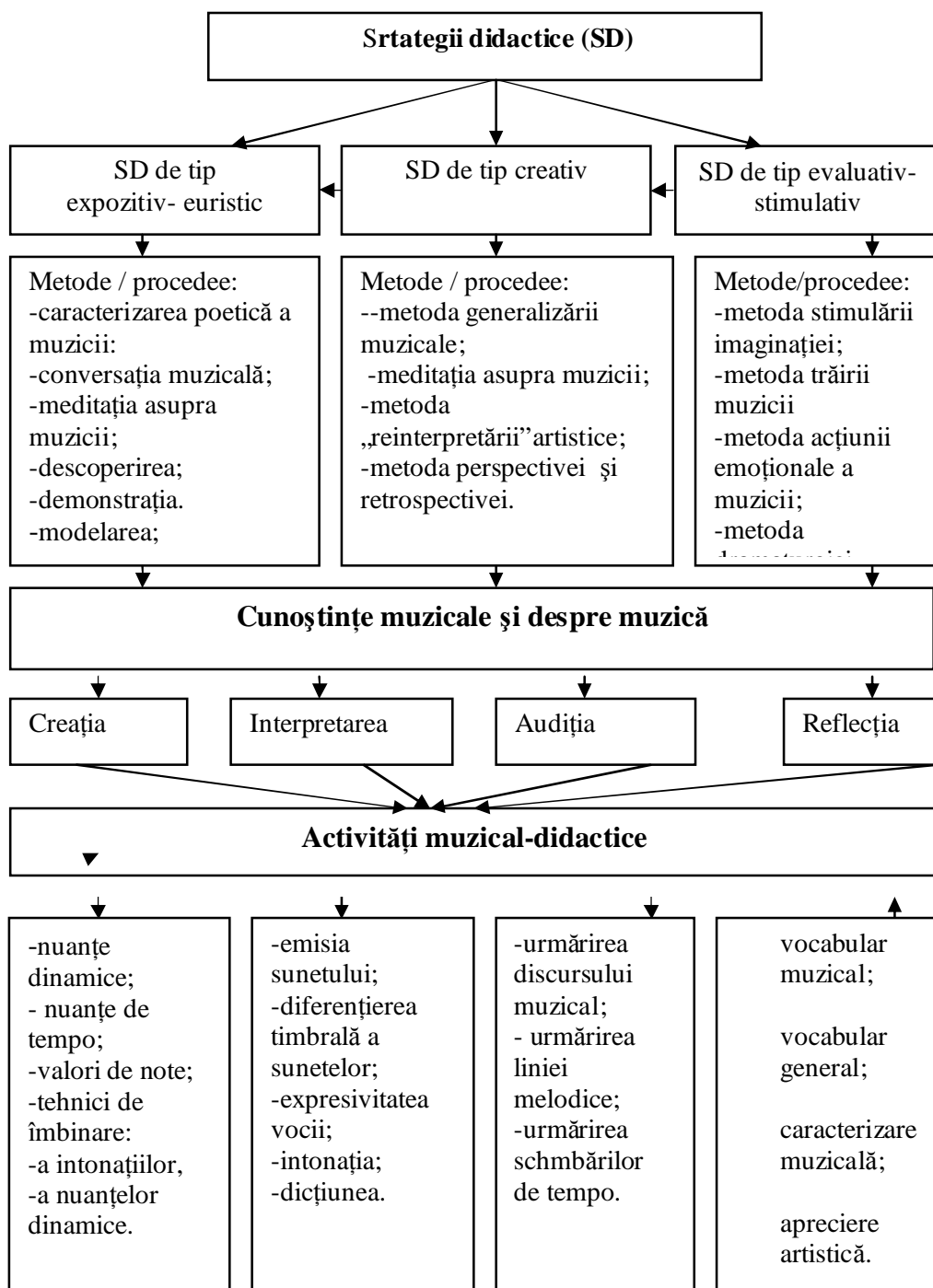
Orientându-ne după cele de mai sus, am stabilit următoarele categorii de strategii didactice propuse de pedagogia generală: strategii didactice de tip expositiv-euristic, strategii didactice de tip evaluativ-stimulativ, care, prin problematica și actualitatea sa, urmează să se subordoneze specificului artistic al Educației muzicale. Întrucât predarea-învățarea la disciplina Educația muzicală necesită o abordare specifică a metodelor și procedeelelor în cadrul conținuturilor curriculare, am introdus o componentă specifică artei sunetelor – **strategii didactice de tip creativ**.

Deoarece prin strategie didactică înțelegem un ansamblu de metode și procedee prin care se realizează conclucrarea dintre profesor și elevi [5, p.160], am selectat acele metode care corespund tipurilor respective de strategii didactice. Ca fenomen complex, muzica poate fi studiată sub diferite forme, fiind urmărită din punctul de vedere al creării și interpretării, poate fi privită de pe pozițiile ascultătorului, de pe poziții generale, estetice etc. În această ordine de idei, am clasificat cunoștințele muzicale conform activităților muzical-didactice, iar acestea, la rândul lor, s-au subordonat strategiilor didactice specifice Educației muzicale.

În concluzie, menționăm că, procesul de predare-învățare a cunoștințelor muzicale necesită elaborarea unui traseu de lucru – *strategii didactice specifice Educației muzicale*, care vor fi aplicate în activitățile didactice proiectate la lecție.

Tabel I. Structurarea strategiilor didactice în raport cu activitățile didactice și cunoștințele muzicale.

Bibliografie

1. Абдуллин, Э. Б., *Теория и практика музыкального обучения в общеобразовательной школе*, Москва, Academia, 109 стр.
2. Cerghit, I., Radu, I., *Didactica*, București, 1993, 147 p.
3. Cristea, S., *Dicționar de pedagogie*, Chișinău-București, 2000, 398 p.
4. Gagim, I., *Știința și arta educației muzicale*, Ed: a 2-a ARC, Chișinău, 2004, 221 p.
5. Nicola, I., *Tratat de pedagogie școlară*, Ed. Aramis, București, 2000, 480 p.

Decembrie, 2005

*Recenzent: Anton Popov,
doctor în pedagogie, conferențiar universitar*

Molofeeva Iu., Frunze V., Astafieva A.